

Písně: 690 (sl. 1 a 3), 182, 172, 246, 636

Introit: Žalm 27,7-9

Čtení: Lukáš 7,18-23

Poslání: Jakubův 5,8-11

Text kázání: (= čtení +) L 7,24-35

Jan si zavolal dva ze svých učedníků a poslal je k Ježíšovi s otázkou: „Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?“ Ti muži k němu přišli a řekli: „Poslal nás Jan Křtitel a ptá se: «Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?»“ A v tu hodinu uzdravil Ježíš mnoho lidí z nemocí, utrpení a z moci zlých duchů a mnohým slepým daroval zrak. Odpověděl jim: „Jděte, zvěstujte Janovi, co jste viděli a slyšeli: Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají, chudým se zvěstuje evangelium. A blaze tomu, kdo se nade mnou neuráží.“

Když Janovi poslové odešli, Ježíš o něm začal mluvit zástupům:

„Na co jste se vyšli na poušť podívat? Na rákos, kterým kývá vítr? Nebo co jste vyšli shlédnout? Člověka oblečeného do drahých šatů? Ti, kdo mají skvělý šat a žijí v přepychu, jsou v královských palácích. Nebo co jste vyšli shlédnout? Proroka? Ano, pravím vám, a víc než proroka. To je ten, o němž je psáno: «Hle, já posílám posla před tvou tváří, aby ti připravil cestu.» Pravím vám, mezi těmi, kdo se narodili z ženy, nikdo není větší než Jan. Avšak i ten nejmenší v království Božím je větší, nežli on.

A všechen lid, který ho slyšel, i celníci dali Bohu za pravdu tím, že přijali Janův křest. Ale farizeové a zákoníci zavrhli úmysl, který Bůh s nimi měl, když se nedali pokřtít od Jana. Čemu tedy připodobním lidi tohoto pokolení? Komu se podobají? Jsou jako děti, které sedí na tržišti a pokřikují na sebe: «Hráli jsme vám, a vy jste netancovali; naříkali jsme, a vy jste neplakali.» Přišel Jan Křtitel, nejedl chléb a nepil víno – říkáte: «Je posedlý.» Přišel Syn člověka, jí a pije – říkáte: «Hle, milovník hodů a pitek, přítel celníků a hříšníků!» Ale moudrost je ospravedlněna u všech svých dětí.“

Jan Křtitel posílá po dvou svých žácích Ježíšovi dotaz plný neodbytnosti, dotaz, který postrádá takt a pověstnou orientální zdvořilost: „Ježíši, synu tesařův, jsi ten, kterého nám posílá Bůh, nebo máme čekat jiného? Jsi Mesiáš nebo ne?“ V té otázce slyšíme zoufalství smixované s nadějí. A obojí se ptá: „Je už to pravé konečně tady, nebo mám čekat dál? Vyšlo už světlo v temnotách, nebo zas jen padá hvězda? Nebo to jen bliká ohnivá čára meteoritu, který zasvítí a pádem stráví sám sebe? A pak dál bude noc a o něco zavilejší nostalgie?“

Tak se ptal Křtitel a nejen on. Podobné věci se honily hlavou i dalším Ježíšovým současníkům. Tak se prostě dotazuje člověk. Má cenu tradice, ve které jsem vyrůstal od dětství? Vede někde vysedávání v kostele, i když jsem se do něj dostal až v dospělosti? Má význam dát pokřtít sebe, svoje děti? Nebo jsem jen podlehl mámení náboženských smyslů a prapodivné obrazivosti otců a matek a praotců a pramatek? Má nějakou cenu to, na co jsem v životě narazil, u čeho chvíli postávám, a v čem chci tušit víc než jen další článek do řetězu marnosti?

Podobné otázky občas napadají i nás. Vynořují se nám v duchu. Snad je čas od času říkáme nahlas. Někdy je jen necháváme bušit na dveře podvědomí. Pochybnosti, nejistoty, otázka smyslu a ceny ... Tím se trápívá mysl člověka. Tím se trápila mysl Jana Křtitele. Kdy jsme tohoto o něco staršího Ježíšova současníka v našem seriálu vlastně opustili? Ve vězení. A tam člověka napadá asi ledacos.

Podobně jako Ježíš, měl i nestříhaný, neholený nazír Jan okruh svých učedníků. Vychovával z nich své pokračovatele. Nechával je křtít vodou na znamenání pokání. Učil je modlitby, nejspíš jiné než modlitby farizeů. Vedl je k dodržování postů (jak jsme slyšeli minule). Vychovával je k askezi, aby byli jako on – vnitřně pravdiví, neúplatní, krapet přísní, krapet ponuří. Aby jako on působili na ty, co za nimi jednou budou přicházet.

Proč to všechno? Oč vlastně Křtitelovi šlo? Proč ústraní, odchod na poušť, hladovění při postech, oblečení vandrůška, proč nekonečné volání: „Obraťte se a dejte se pokřtít na odpuštění hříchů“ (L 3,3)? Proč celé to nadlidské úsilí? Proč snaha měnit běh věcí a nenechat ho takový jaký je?

Jan – prorok prostě nemůže jinak. Dobře ví, že sám Bůh ho poslal varovat, volat a křičet. Tak nezavírá oči před porušeností světa a věku tohoto: „Zbožný vymizel ze země, přímého mezi lidmi není. Všichni strojí vražedné úklady. Jeden druhého do sítě loví. Oběma rukama páchají zlo ve svůj prospěch. Velmož i soudce úplatky vymáhají, mocný mluví, jak se mu zachce, a všechno zpřevrací. Nejlepší

z nich je jak potměchuť, nejpoctivější jako plot z trní“ (*Mi 7,2-4a*). Tak vnímal kdysi obraz své doby prorok Micheáš. Boží soud je na dosah a díky svým zásluhám na něm nikdo neobstojí. Věčnost bude pustá. Nebe bude pusté. Pusté bude to království Boží ...

To je ten důvod. To je ta Janova motivace. Proto Křtitel volal: „Je za minutu dvanáct! Obráťte se a dejte se pokřtít na odpuštění hříchů“ (*L 3,3*). Jan, trubač posledního soudu, prostě musí být hlasem volajícího na poušti – ten *vox clamantis in deserto* (*L 3,4*). Chce zuby nehty zabránit tomu, aby nebe bylo pusté. Dost bylo pustiny vezdejší. Věčnost být pustá nesmí. Proto volá k pokání, tj. ke změně smýšlení, k celkovému obratu životní orientace. Proto volá bez výjimky všechny – nejen vykonavatelky nejstaršího řemesla a přísluhovače římské orlice, ale i náboženské profesionály – farizeje a zákoníky, co se koupit nenechali. I mocné a nejmocnější. I krále Heroda.

Jan, který nemá po ruce jinou zbraň než hlas volající v pustinách, vyrazil proti drakovi. A drak to poslovi před tváří Páně, tomu vlasatému andělovi, nedaruje. Křtitel končí jako vězeň. V žaláři se dostavuje pochybnost. V takovéto chvíli slyšíme onu naléhavou otázku tlumočenou jeho žáky: „Ježíši Nazaretský, jsi ten, co má přijít, nebo máme čekat jiného?“ Tak se ptá muž, který říkal, že Mesiáš není hoden ani rozvázat řemínek jeho obuvi (*L 3,16*). Tak se ptá prorok, který chtěl v Ježíšovi před časem zahlédnout toho, co nebude křtít vodou, ale Duchem svatým (*ibid.*). Tak se ptá zoufalství smíchané s nadějí a jen málo věci bolí víc než pochybnost, jestli všechno v mém životě nebylo na houby, pouhý omyl, sebeklam. V té Janově otázce „Jsi Mesiáš nebo ne?“ se zrcadlí nejzákladnější obava: pochybnost o smyslu vlastní existence.

Co Ty na to, mistře z Nazaretu?

Ježíš vnímá tíhu, která visí jak závaží na oné otázce. Ježíš cítí bolest trubače posledního soudu, kterého drtí apokalyptické soukolí. A snad proto neodpovídá ani „Ano, já jsem ten spasitel světa“, ani „Ne, mýlil ses, proroku, já nejsem ten, kterého čeká tvoje zjištěná obrazivost“. Nenechá se zmanipulovat ani k samolibému mesiášství, ani nemá v úmyslu vyvracet Křtitelovu představu o tom, jak má správně vypadat Bohem pomazaný Vykupitel. Ježíš vzkazuje: „Neboj se, příteli, nebe pusté nenechám. A dost bylo pustiny vezdejší. «Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší a chudým se zvěstuje radostná novina»“ (*L 7,22*).

Zde se dostáváme k patrně nejvýznamnějšímu rozdílu mezi Ježíšem a Janem: Křtitel – to byl zvěstovatel Božího soudu a pokání, Kristus – to byl zvěstovatel radostného poselství. Jan byl synem askeze. O Synu Božím platí, že byl synem člověka. Ten základní rozdíl je vidět už z pomluv, které se nevyhnuły ani Ježíšovi ani Křtitelovi. O Janovi kolovaly drby, že je posedlý zlým duchem, protože vedl přísnou životosprávu. Ježíšovi jeho otevřená a neponurá povaha naopak vysloužila nálepku „žráč a pijan vína“ (jak originál v *L 7,34* kouzelně přeložili Kraličtí). A to z toho prostého důvodu, že ani jeden z nich nechtěl ani neměl zapotřebí skákat, jak veřejné mínění pískalo. Ani na jednoho z nich nepasovala šablona, kterou si jejich okolí prefabrickovalo na Boží království. Proto Ježíš říká: „Lidé tohoto pokolení jsou jako děti, které sedí na tržišti a pokřikují na sebe: Hráli jsme vám a vy jste netancovali, nařikali jsme a vy jste neplakali“ (*L 7,32*).

Křtitel netančí, Ježíš si neodříká – a ani jeden se nezavděčí. Ani jeden se totiž nechtěl zpronevřit svému poslání. Syn Boží nemohl být poustevníkem a Jan nemohl stolovat s vyvrheli lidského pokolení. Janova velikost byla v tom, že volal k obrácení všechny bez rozdílu. Neznabohy i náboženské šampióny. Křtitel rozpoznal, že k záchraně nestačí ani zbožnost farizeů, ani to neopomenout jedinou předepsanou modlitbu a odevzdat do chrámové pokladny desátky z každé prkotiny. Jan viděl, že ani taková zběhlost v zákoně, jakou měli profesionální vykladači Písma, schopní na počkání vysypat z rukávu tisíc veršiků, naučených nazpaměť, je nezachráně před soudem Božím. No, a Ježíšova velikost spočívala v tom, že stejně jako Křtitel i On zval všechny bez výjimky – ovšem do radosti. Do veselí království Božího. Ježíš obrácení spatřoval v přesměrování k lásce a naději. Neomezeným a nepodmíněným, rozdáváním všem a všude – rybářům, pastýřům, ztracencům i popravčí četě na Golgotě. I Křtitelovi.

Ježíšova odpověď uvězněnému Janovi je tak poselstvím naděje: „Věčnost nebude pustá! Tvůj křik měl cenu a evangelium se dostává i za vrata kriminálů. Vlasatý anděli, dobře jsi připravil stezku Páně! Evangelium si razí cestu soukolím marnosti, i za římského protektorátu i v apokalyptické zběsilosti. Záchrana přišla za pět minut dvanáct a ty, proroku Boží, jsi nepromeškal svůj čas. Mezi těmi, kdo se narodili z ženy, není nikdo větší než ty. A říkám to, i když dobře vím, že v království nebeském už se na velikost nehraje“ (srv. *L 7,28*).

V tuto chvíli už bych mohl říci „amen“ a kázání by skončilo happyendem. Křtitelův křik, jeho životní mise byly Ježíšem veřejně rehabilitovány. U čtenáře Bible už ale pomalu může začínat mrazení z toho, co už je pomalu na spadnutí, co po staletí nepřestane inspirovat nejen malíře. Tuší už tu hlavou na míse, která vejde do dějin umění. I jí navzdory však nepřestává platit, co Ježíš vzkázal Janovi do žaláře: „Tvůj křik cenu měl. A láska Boží jde nejen za vrata kriminálů, ale i přes údolí stínu smrti. Tvůj boj nebyl marný. A pochybnost? To není hřích. Je stokrát lepší pochybující prorok než sebejistý přeborník ve zbožnosti. Je tisíckrát lepší zoufalství anděla než přizpůsobivá lhostejnost ...“ Kdybych byl římský katolík, zakončil bych dnešní kázání slovy: „Svatý Jane Křtitele, oroduj za nás, pochybující!“ Odolám a modlitbu zacílím k tomu, který je svým prorokům nablízku i ve chvílích nejnosamějších:

Otče,

prosíme, pomáhej pokaždé, když nás pochyby a nejistoty natahují na skřípec. A děkujeme Ti za Jana Křtitele. Děkujeme za všechny proroky, za všechny Tvé posly a anděly, kteří stejnou zraněnost nesli před námi. A děkujeme Ti za Tvé slovo, které nám ukazuje, že každá taková bolest je jen praskáním skořepiny, která uzavírá naše poznání. Děkujeme za slovo naděje.

Amen.